

stopiti službo v drugem kraju že v treh ali petih dneh po vročitvi. Koliko se strinja tako postopanje z zakonitimi določili, je vsakemu razvidno, zato nam ni treba podrobno tega razlagati.

Že prej smo omenili, da se ima deželni šolski svet dogovoriti pri vsaki uradni premestitvi s predlagalnim upravičencem. Tu nam je odgovoriti še vprašanju: Kdo je predlagalni upravičenec?

Deželni šolski svet v Trstu in deželni odbor v Poreču sta mnenja, da je predlagalni upravičenec deželni odbor. Mi smo pa mnenja, da sloni to njihovo mnenje na slabi podlagi, ker § 12. dež. šol. zakona z dne 9. oktobra 1901. določuje, da sme deželni odbor predlagati ob konkurznem imenovanju enega izmed onih treh, ki so v ternu, sestavljenem po občinskem odboru, in nobene drugega. Deželni odbor torej ni pravi predlagalni upravičenec, pač pa je predlagalni upravičenec v dogovoru z občinskim odborom. Nikakor ne moremo umeti, kako pride deželni odbor pri uradni premestitvi do moči in časti, da se sme dogovarjati z deželnim šolskim svetom, ne da bi se poprej dogovoril z občinskim odborom. Gospodje pri deželnem odboru in deželnem šolskem svetu sami najbrže vedo, da krivo umevajo ta dva paragrafa, a vendar jih kršijo še vedno dalje, ker to jim daje moč, da lahko spravijo v vsako slovansko občino tudi lahonsko učiteljstvo. Občina in učiteljstvo naj k temu pa molčita, ker sta se tako dogovorila deželni šolski svet in deželni odbor! S tem upamo, da smo dokazali opravičenje rekurza ob uradni premestitvi, dokazali smo tudi, da so vse uradne premestitve, ki jih utemeljuje deželni šolski svet s prej navedenim § 18, nezakonite, ker ni deželni odbor pravi predlagalni upravičenec. Že kdaj bi bilo v tem oziru lahko drugače, ako bi ne bili slovanski občinski odbori in slovanski poslanci tako zaspani kakor so! Hvalijo se, da skrbijo za narodni obstanek, a v svoji zaspanosti dopuščajo, da mu nasprotnik jemlje najpotrebnejše za narodni obstanek.

Poglejmo še, ali je resnična nadzornikova trditev, da utok nima odločilne moči? § 28. istrskega dež. šol. zakona z dne 27. julija 1875. določuje, da se je pritožiti proti sklepom okrajnega šolskega sveta na deželni šolski svet, in ako je pritožba vložena v 14 dneh po vročitvi sklepa, ima odločilno moč. Enako določuje § 41 istega deželnega zakona, da se je pritožiti proti sklepom deželnega šolskega sveta na ministrstvo za bogočastje in uk, in ako je pritožba vložena v 14 dneh po vročitvi sklepa, ima odločilno moč. Ker uradno premeščevanje definitivnega učiteljstva ni nič drugega kot sklep deželnega šolskega sveta, zato nam ni potreba praviti, da ima utok odločilno moč. Mi sicer ne vemo, kaj poreče oni nadzornik, ki je ob vsaki priliki trdil, da nima premeščene pravice do rekurza in da rekurz nima odločilne moči, vemo pa, da ga vsak zmaga, ki se mu postavi v bran. Sicer pa se ne da takšen nastop nadzornikov opravičiti ne z nevednostjo ne z ničemer drugim kakor z radovoljnim kršenjem zakonov. Taki možje gotovo niso vredni, da so na mestih, ki jih zavzemajo, in zato se le čudimo, zakaj deželni in državni poslanci ne vprašajo ministra, zakaj trpi to?

Že večkrat smo opozorili poslance na kršenje zakonov. Vemo in smo prepričanja, da je dolžnost poslancev, skrbeti za šolstvo in učiteljstvo. Vemo, da se mora boriti učiteljstvo v Istri po deset in več let, preden je definitivno imenovano, a kaj dobi z definitivnostjo, ako bi veljalo naziranje deželnega šolskega sveta? Nič drugega kot plačevanje taks

in io, da dobi dekret, kadar se ljubi gospodom, na katerem je zapisano, da ga premeste »iz službenih ozirov«.

Res je Istra znana kot dežela neverjetnosti, a vendar mora postati tudi v Istri drugače, ker tako ob lahkem ne smejo tudi v Istri kršiti zakonov.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Ljubljanskega učit. društva. (Konec.)
Tov. Črnagoj: Cenjeni zborovalci! Priznati moram, da nisem bil že dolgo tako razburjen kakor nocoj, zato oprostite, ako ne bom morda tako logično govoril kakor bi rad. Da bi pa molčal, mi ne pripusti vest. Tedaj!

Ves večer so že letele od koleginje, ki sedi tu z nami, pšice, ki so mi gnale kri v glavo. In česa so se tikale te pikre opazke? Ničesar drugega kakor znanih draginjskih doklad!

Reklo se mi je, da so naše koleginje silno ogorčene, ker smo učitelji delovali proti učiteljicam in smo delali samo zase, in da, če smo dobili draginjske doklade samo družinski očetje, bi jih bili morali v interesu vsega učiteljstva odločno zavrniti.

Cenjeni zborovalci! Hude so te obdolžbe in stroge, brezsrčna je zahteva, da vrže oženjeno učiteljstvo kar stotisoč kron ljubi učiteljski solidarnosti na žrtvenik in to samo zaradi lepšega in brez vsakega gmotnega uspeha za ostalo učiteljstvo.

Vprašam vas: kdo bi imel kaj koristi od tega, da vržemo oženjenci ono doklado od sebe? Nihče! Smejali bi se pa edino-le klerikalci in bi s patosom poudarjali, da učiteljstvo pač ne more biti še tako v stiskah in nadlogah, ako celo družinski očetje zavračajo kakor ponosni španski doni precej izdatno, četudi ne zadostno denarno pomoč. Smelo trdim, da bi tako naše ravnanje regulacijo učiteljskih plač le zadrževalo, nikakor pa ne pospeševalo.

In gospoda, tisti, ki more govoriti, da naj bi družinski očetje zavrgli draginjsko doklado, tisti ne pozna razmer ali pa je sam popolnoma brez srca! Da bi se naj draginjska doklada zavrnila, je lažje reči kakor storiti! Zavrniti jo more le tisti, ki brez nje vendarle še izhaja, ne more pa tega tisti, ki tiči že na vseh koncih in krajih v škripcih! In, tovariši neoženjenci in neomožene koleginje, vi pravite, da ne izhajate z dosedanjim plačo ter da ste zadolženi, ali ste se pa kdaj utopili v stanje družinskega očeta? Poznate li vi njegove skrbi, ko mu pri kopici otrok največkrat primanjkuje še soli?

In z ozirom na vse to vprašam vas: Je-li mogel tovariš Jelenc drugače ravnati kakor je? Bi li bil mogel in smel kdo drugi na njegovem mestu ravnati drugače, kakor je on? Je-li mogel in smel on sam od sebe zavrniti draginjske doklade za 300 družinskih očetov samo zaradi ljube solidarnosti? Dragi, da smo dobili samo družinski očetje draginjsko doklado, je veliko zlo, a zlo bi bilo desetkrat večje, ako bi bil Jelenc zavrnil draginjske doklade še za oženjence samo iz stanovskega ponosa.

Da bi bili pa mi delovali kdaj proti povišanju plač učiteljicam, zavračam kot krivično natolcevanje. Slovesno izjavljam, da sem bil doslej vedno na stališču: enakemu delu enako plačilo — in da sem na podlagi tega stališča vedno in povsod, osobito pa v naših društvenih odborih deloval za enakost z učiteljicami, kar mi je bilo pač lahko, ker smo bili vsi tovariši glede tega vedno enakega mnenja. Kjerinkoli je bilo treba oficijalno poudarjati naše stališče, vedno smo rekli: Vse učne osebe imajo naj enako plačo!

Ako pa govorite, da veste nekoga, ki je javno govoril proti povišanju plač učiteljicam, zahtevamo, da nam poveste tega ime, ako pa imena ne veste, potem je tista vaša govorica naravnost izmišljena.

Tovariši! Slovesno priznavam, da so samo oženjencem podeljene draginjske doklade največja krivica, ki se je mogla

zgoditi učiteljstvu, in da hočemo oženjenci složno z vami storiti vse korake, ki so potrebni v doseg naših pravic, v doseg izboljšanja naših gmotnih razmer. Ako sklenete ne-oženjenci še tako radikalne korake, ako sklenete celo sam štrajk (v kar pa vas nikakor ne nagovarjam jaz), zatrjujem, da hočem biti z vami solidaren tudi jaz in z menoj še tako mnog drugi!

Toda v doseg naših smotrov nam je treba edinosti! Koliko se z edinostjo doseže, vidimo na drugih stanovih. Ako bomo pa hodili vsak svoja pota, kakor ste sklenile učiteljice na božičnem shodu, potem bomo trpeli oboji — ve in mi! Toda dobro si zapomnite: Ali brez vas bomo mnogo manj kakor smo; toda ve brez nas — boste nič! Hudo je to rečeno, da, toda popravljam: nimam tej trditvi nič! Tedaj, ne glejmo se zavistno drug drugega, temveč složimo se pa napnimo vse svoje moči, da dosežemo prej svoj smoter! Sloga jači, nesloga tlači! (Odobranje.)

Tov. Dimnik poudarja, da ni izmed moškega učiteljstva nihče deloval — ne na tihem in ne javno — proti povišanju plač učiteljicam, ampak smo se zavzeli vedno za enako regulacijo plač vsemu učiteljstvu: oženjencem, samcem in učiteljicam. To smo storili tudi na božičnem shodu; naše kolegince so pa dan pozneje na svojem shodu sklenile, prositi za povišanje plač učiteljicam, ne oziraje se na sotrpine samce in oženjene učitelje! Kje je solidarnost in kolegijalnost?! Torej proti enaki regulaciji plač učitelji do sedaj nismo nastopali in tudi nimamo namena. Padla je pa med nami res že marsikaka pikra beseda proti malobrižnosti onih koleginc, ki prezirajo skupno učiteljsko organizacijo in ne podpirajo stanovskih listov. Te besede pa ne zadenejo prisotnih koleginc, in mi bi bili veseli in ponosni, če bi imeli več takih koleginc.

Tovarišici Marout in Kobau poizkušati opravičiti nastop učiteljic in prva opetovano poudarja, da bi učiteljski stan pridobil na ugledu, če bi oženjenci odklonili draginske doklade, češ, da je to mnenje vseh učiteljic.

Debate o tej točki so se udeležili še tovariši: Furlan, Sadar, Pretnar in Likar.

Tovarišica Kobau predlaga: Odbor se obrni na mestni šolski svet s prošnjo, da bi ne bilo treba obojemu učitelju ali učiteljici že v treh dneh predložiti zdravniškega izpovedala, temveč šele, če traja bolezen osem dni. Sprejeto.

S tem je bil oficijelni del končan, na kar se je razvnel prav živahen prijateljski pogovor.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 18. t. m. ob polu 11. uri dopoldan na Rečici. Vzpored: 1. Nagovor predsednikov. — 2. Zapisnik zadnjega zborovanja in dopisi. — 3. Poročilo o »Lehrerbundu«, — 4. O razdeljenem in nerazdeljenem času pouka. Za razgovor o tem vprašanju naj se blagovolijo vsi člani pripraviti. — 5. O pritlikavcih. Predava g. Praprotnik. — 6. O šolski kuhinji. Predava g. Kelc. — 7. Slučajnosti. — P. i. člani in gostje naj blagovolijo točno priti, da se lahko zborovanje pravočasno prične. Glede kosila naj se vsak oglasi nekaj dni poprej pismeno pri nadučitelju gosp. Klemenčiču na Rečici.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj ima dne 19. marca t. l. v navadnih prostorih v Celju ob polu 12. uri predpoldne redno zborovanje po nastopnem vzporedju: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Misli o spisovanju zgodovine našega društva. (Poročata tovariša R. Wudler in F. Brinar.) 4. Iz šolske prakse. (Ob 9. uri pevska vaja.) K prav obilni udeležbi vljudo vabi v imenu odborov Armin Gradišnik, t. č. predsednik.

Zborovanje »Ljutomerskega učiteljskega društva« se ni vršilo 1. marca t. l. zaradi nesklepčnosti. Vrši se v četrtek dne 15. marca t. l. po istem vzporedju v istih prostorih in ob isti uri. P. n. kolegi in kolegince, pridite polnoštevilno.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 18. t. m. ob eni popoldne v Šmarju. Vzpored: Zapisnik in dopisi. Poročilo tajnika in blagajnika. Volitev novega odbora in delegatov k »Zvezini« skupščini. Razpravi: Razdeljen in nerazdeljen pouk. Ljudska šola in kmetijska nadaljevalna šola. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi vljudo Strmšek.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 15. t. m., ob 10. uri predpolne v Velenju. Vzpored: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi in društvene zadeve. 3. Razdeljen in nerazdeljen pouk. 4. Nasveti in predlogi. Po zborovanju pevska vaja. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Vestnik.

Josip Stritar je praznoval dne 6. t. m. v polni duševni in telesni svežosti svoj sedemdeseti rojstni dan. Narodil se je v Podsmreki pri Velikih Laščah. Deloval je kot gimnazijski profesor na Dunaju, kjer je stopil pred nekoliko leti v stalni pokoj. Stritarjevo delovanje na polju slovenskega slovstva je bilo epohalnega pomena. Ni bil samo rahločuten pesnik, smatramo ga temveč lahko naravnost za reformatorja našega pesništva. Vedno se je naslanjal na Prešerna ter je ustvaril za pesništvo načela stalne vrednosti. Obdarovan z ostrim, kritičkim duhom; seznanjen s svetovno književnostjo se je neustrašeno zavzel za pravo poezijo, katere sovražnike je neusmiljeno bičal in jih podiral v prah, iz katerega niso nikoli več vstali. Slovensko pesništvo, ki ga je ustanovil Prešeren, stoji še danes pod vplivom Stritarjev, ne toliko po svoji vsebini, temveč po svoji tehniki. Stritarjeva velika zasluga je, da je ustanovil l. 1870. »Dunajski Zvon«, ki so se ob njem zbirali najboljši pesniki in pisatelji. Tu je priobčeval Stritar pesmi, romane, povesti, kritičke eseje, dramatiške ocene, satiriško navdahnjene članke in pisma, kjer je z jasno preciznostjo razlagal mlajši generaciji glavne principe umetnosti pesništva. Tudi je Stritarjeva zasluga, da so l. 1866. izšle Prešernove poezije, ki jih je izdal v družbi z Jurčičem in Levstikom in ki jim je napisal uvod, ki je še danes nedosežne veljave. Stritar deluje še danes vkljub visoki starosti. On je zvest sotrudnik Mohorjeve družbe, katere publikacije je obogatil z dvema krasnima knjigama za mladino, ki se jima pridruži letos tretja. Njegovi zbrani spisi so izšli pri Kleinmayerju in Bambergu v Ljubljani. Možu, ki je stal celih dvajset let na čelu slovenske literature, se klanjamo v vsi spoštljivosti in mu kličemo: Na mnoga leta!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Jernej Bahovec, trgovec s šolskimi potrebščinami v Ljubljani, 50 K; g. Vinko Levstek, nadučitelj v p. na Vrhniki, 10 K namesto venca prepoč umrlemu svaku g. Ivanu Grudnu, c. kr. davkarju v p. na Vrhniki; g. Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, 10 K namesto venca na krsto umrlega prijatelja sodnega svetnika g. Maksa Vidica; dva stotnika pri Čončku v Ljubljani zložila 3 K; sl. Posojilnica v Framu na Štajerskem 10 K; vesela družba pri g. Prijatelju v St. Janžu na Dolenjskem ob priliki vinske kupčije zložila 5 K; č. ga. Gusti Kudrova, soproga sodnega pristava v Črnomlju, nabrala ob priliki izleta v Gradac 4 K 20 h; gđ. Ema Schott, učiteljica v Toplicah, 6 K 50 h, ki jih je nabrala ob odhodnici v Toplice; g. Stevan Sorenac, srbski svečenik v Ljubini v Hercegovini, nabral pri seji pri sodniku Čoviću, 5 K; misel za nabiranje je sprožil g. sodnik v Stolcu, rodom Kranjec; okr. posojilnica v Litiji 20 K; vesela družba pri Lumanju v Šempasu zložila 11 K 20 h. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Živeli nabiranci in nabiralki! Bog plati!

Letnino à 2 kroni za »Učit. konvikt« za l. 1906 so plačali: učiteljstvo v St. Janžu na Dolenjskem (6 K); tov. Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; tov. Janko Garvas in tov. Ivana Zupanec iz Fare vasi; tov. Simon Punčah